

TÓZSÉR ÁRPÁD

Két vers a Tanulmányok költőportrékhöz c. ciklusból

Kísértet-makett

*A hámló falú, nagyereszes parasztházak ugyan
mit keresnének a lebegő versszövegekben,
mit kezdenének magukkal ott, ahol minden
folyvást új jelentésekké lazul s rendeződik.
A steril emlékezés-technika persze megidézi
őket néha, de csak staffázsnak. Nemrég még érvelt
mellettük valami élet, létezett alsóbb rétege a létnek,
amely, feltörekedve, elfoglalta az elhagyott*

*tisztaszobákat s hembárokot, a környező tanyákról
beköltözött a faluba a pásztor, a templomoldali
egycsaládos pőróból le- a cigány, s ha nem,*

*akkor legalább a gyom lakta be a döngölt padlót.
Ma már az sem: a falu valami lidérc-szürke fényű
kísértet-makett. A műanyag-szemét állapota ez,
az elmúlás elmúlása, de hogy valaha ennyire
múlt lesz, ami számomra maga volt az örök ami,
azt valóban nem hittem, nem hihettem.*

*Erőltetem a szemem, hogy az enyészet gyöngyház-
fénye alatt meglássam a hajdan pulzáló szerveket,
a hembárokban a beépített gabonás szúszékokat,
s a szúszék oszlopaira aggatott, megtisztított hámokat,
lószerszámokat, a hambutokat, nyárikonyhákat,
s ablakaikban, asztalaikon a legyek tízezreit,
a falu közepén a Hangya-szövetkezet plébvel borított*

*szárnyas ajtóit, s a második csehszlovák éra s egyben
a szocializmus első s egyetlen épület-vívmányát:
a lebontásáig vakolatlan téglái vörös húsát mutató
monstrum autóbuszgarázst, de az emlékek ontológiája
visszavonhatatlanul oda van, csak a működés maradt,
s a létezőkből pusztán az, amit az aktuális emlékezés
működtetni tud: az úton lovakhúzza pótkocsi,
magyarul törve beszélő pap... Az Önkormányzat
Hivatalának az ablakából elmosódó arc néz bele
az épület előtti patak fölött lebegő enkláv ködbe.*

Citológia

*Mint a meghasadt talpfák roppanásait
a lassan gördülő vonat...
(lássuk ugyanezt nyelvtan-közelből):
nemcsak érzem, hallom is bomlásomat.
(A hallom is a hallomás irányában fokoz, lefokoz:
jaj annak, akinek már a saját léte is
többé-kevésbé hallomás csak.)*

Fel kéne kelni, hogy jobban lássak,
érezsem, halljam, hogy hol a sín pár.
Fel kéne kelni, állni, de minnek!
Én olyan vonat vagyok, akit immár
az a tulajdonképpeni *Sinn von Sein* von,
hogy előtte fel vannak szedve a sínek.
Zsigereimben sötét dolgokat sejtek:
fondorkodó korhadéklakók
részautonómiákra bontják testem. A sejtek
önvédik magukat – tőlem, a pusztulótól.

Pártütő angyalok ők, s persze a részletekben
laknak. Nos, innen nézve
egy dolog látszik biztosnak:
a testnek az én a legromlékonyabb része,
s a *test-én-lélek* együtt, egymásban:
penetráns illat s – Petri-csésze*.

* *Lesznek talán, kik blaszfémiaának,
kegyeletsértésnek érzik majd e
szókapcsolást, nos, gyorsan
megnyugtatom őket: a tárgy a konkrét
költőtől függetlenül létezik, a szó ott van
minden jobb lexikonban.
Nem is tudom, a szójátékokat
annyira kedvelő Mester
mért hagyta ki e ziccert. Ecce:
én most versbe
applikáltam, mintegy helyette.
A helyzet viszont, sajna, az enyém,
állok fölöttünk megrendülve:
ha ..., akkor az véletlen, csak a műnem
és a mű nem a véletlen műve.*